

## Тъгата е отражение на БОГАТСТВОТО

При преминаването през първата „арка“ на страданието, непосредствено до усещането за загуба започва да гнезди осъзнаването, че в собствения ни живот е имало нещо ценно. Точно това непосредствено прозрение, което осенява човека веднага след настъпването на трагичното събитие, крие в себе си зародиша на утехата. Този човек не се е лутал в пустошта, не е потъвал в самота. Имал е връзки, градил е отношения. И най-завладяващите от тях са били отношенията на любов и обич... Добре е да си припомним това и да го затвърдим в себе си.

Защо е добре? Друго важно прозрение още малко повдига завесата: ние, хората, имаме склонност да привикваме към богатството, включително и към вътрешното богатство. Веднага след като някакви ценни отношения, било то интимно партньорство, приятелство, майчинство или бащинство навлязат в живота ни, ние бързо привикваме към близките си и се отнасяме с тях сякаш са наши притежания, върху които имаме права. Постепенно във времето без почти да си даваме сметка колко много тези хора — с които е

свързано нашето съществуване — изпъхват живота ни и ни правят щастливи. Едва след като се разделим с тях, тяхната стойност и значимост отново придобиват ясни очертания в нашето съзнание. Скръбта взема „червения си молив“ и коригира всички безумни стремежи. „Всичко ни е дадено назаем, всичко е подарък, живопът, като цяло, е един подарък, който трае чак до смъртта“, казва тя относно нашите фантазии за притежание, които сега биват зачеркнати. „Но виж, ти си един от получателите. Години наред получаваше подаръци. Аз съм цената, която сега трябва да платиш за тях. И колкото по-дълбоки и съкровени са били твоите близки отношения, колкото повече щастие са ти носели те, толкова по-силно ще е риданието ти сега — за голямата радост, която си имал!“ Така говори пъгата.


Веднъж на научна конференция в Далас се включих в туристическа обиколка за чуждестранни лектори. Обиколката минаваше покрай най-изящните градини и най-скъпи имения в Америка. През цялото време екскурзоводът обясняваше колко милиони долари са инвестирани там. Когато пойд, коментирайки разпалено, ни показваше една особено разкошна вила с улуци от чисто злато, аз си позволих лаконично да взметна: „Е, всичко просто е взето назаем.“ Екскурзоводът се сепна и ме погледна объркано.

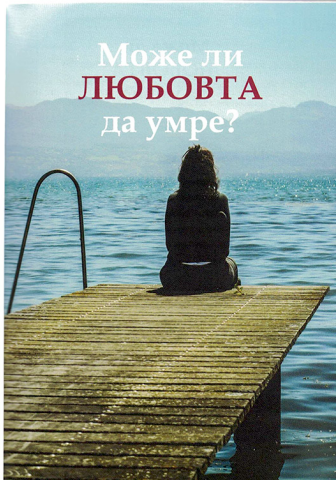
„Опитвате се да ме стреснете ли?“

Аз наистина не исках да го стряскам, но самият факт, че той толкова силно се шокира от това, ме накара да изпитам съжаление за него. И в неговия живот ще дойде време, когато „червеният молив“ ще се задейства... Богатството не включва изобилието от нещата, с които ние така или иначе ще трябва да се разделим.

Истинското богатство е живот в преданост, изпълнен с изобилие от стойностни отношения, които, когато приключат, трябва да бъдат оплакани. **В пъгата се отразява нашето богатство.**

Беден е този, който няма нищо за оплакване. Той не може да загуби нищо, защото няма нищо, за което да бие сърцето му. Той е най-бедният сред всички нас.

 Истинското **БОГАТСТВО**  
е живот в **ПРЕДАНОСТ**,  
изпълнен с **ИЗОБИЛИЕ** от  
**СТОЙНОСТНИ ОТНОШЕНИЯ**



Може ли  
**ЛЮБОВТА**  
да умре?

## Може ли ЛЮБОВТА да умре?

Подобно на тъгата и любовта не е просто чувство. Със сигурност не е нито чувството на зависимост, нито на сляпо подчинение от спектъра на преживяванията на една болна душа. Истинската любов не познава предполагаемата връзка между ниската себеоценка и произтичащата от нея потребност да се вкопчиш в някого. Използването на други хора или злоупотребата с тях за егоистични цели ѝ е много чужда. Тя не търси закрилящия или стимулиращ партньор, не иска да изпъква и не жадува за възхвала и нежност с цел задоволяване на собствените потребности. Любовта изобщо не изисква нищо, тя е суверенна. Защото същността ѝ се заключава в простичкото и безусловно ДА на обичания човек – тя е като чиста благословия от съзвездieto с дарове на божественото творение. Любовта е, както я наричат в една оперета – „сила от

небесата“.

Следователно тя може да направи всичко – да остави другия да бъде себе си, да го остави да си тръгне, да го напусне – ако трябва с насълзени очи, но с чисто сърце. Времето продължава, любовта остава. Чувствата избледняват, любовта остава. Смъртта отменя задълженията, любовта остава. Как би могло едно безусловно ДА да се превърне в НЕ тогава, когато условията се променят? Ами, ако другият се преориентира, разболее се, премести се на друго място или умре?

Онази част от взаимоотношенията, която е била любов, „оцелява“ и след края на връзката. Но под каква форма продължава да „съществува“? Е, това не е трудно да се отгатне: в радостта от бъденето на другия в твоето минало, която отеква и в твоето настояще. В незабравянето му. В молитвата за него. И в тихото страдание по него. „Аз съм цената за твоите (скъпо) ценности, аз съм отражение на твоето богатство, в мен е увековечена твоята любов“, така говори тъгата.

Виенският психиатър Виктор Е. Франкъл трагично е изразил това в своята книга „Лекарият и

душата<sup>1</sup>:

„Да разгледаме чувството на тъга – опупилипарна гледна точка тя би трябвало да изглежда безсмислена. Защото да тъжиш за нещо, което е безвъзвратно загубено, изглежда да е безполезно и безсмислено. Във вътрешния свят на човека обаче мъката има свой смисъл. Чрез мъката ни за някого, когото сме обичали и загубили, той по някакъв начин продължава да живее. Обектът на нашата любов, респ. на нашето страдание, който обективно, в емпиричното време е безвъзвратно изгубен, бива съхранен субективно във вътрешното време: мъката го превръща в нещо настоящо.“



<sup>1</sup> Виктор Е. Франкл, „Лекции и душа. Основи на логотерапията и екзистенциална анализа“, Преработено и разширено издание. © Deutsche im Paul Zsolnay Verlag, Wien 1982 и 2005 (Сокращен цитат)



Времето продължава  
ЛЮБОВТА ОСТАВА

Чувствата избледняват  
ЛЮБОВТА ОСТАВА

Смъртта отменя задълженията  
ЛЮБОВТА ОСТАВА